

CONSEIL DE L'Égalité des CHANCES ENTRE HOMMES ET FEMMES
RAAD VAN DE GELIJKE KANSSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN
RAT FÜR CHANCENGLEICHHEIT ZWISCHEN MÄNNER UND FRAUEN

**ADVIES NR. 104 VAN 18 NOVEMBER 2005 VAN DE RAAD VAN DE GELIJKE
KANSSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN M.B.T. HET EUROPEES INSTITUUT
VOOR GENDERGELIJKHEID EN HAAR VESTIGINGSPLAATS, GOEDGEKEURD
DOOR DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSSEN OP 10 MAART 2006**

ADVIES NR. 104 VAN 18 NOVEMBER 2005 VAN HET BUREAU VAN DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN M.B.T. HET EUROPEES INSTITUUT VOOR GENDERGELIJKHEID EN HAAR VESTIGINGSPLAATS, GOEDGEKEURD DOOR DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN OP 10 MAART 2006

Gelet op de adviesbevoegdheid zoals haar toegekend bij Koninklijk Besluit van 15 februari 1993 (B.S. 6 maart 1993) en vervangen door het K.B. van 4.4.2003 (B.S. 5.6.2003), brengt de Raad van de Gelijke Kansen voor mannen en vrouwen volgend advies uit inzake het Europees Instituut voor Gendergelijkheid en de mogelijkheden die dit biedt aan België.

I. SITUERING

Gelijkheid tussen vrouwen en mannen is één van de grondbeginselen van de Europese Unie dat stevig verankerd is. De artikelen 21 en 23 van het Charter van de Fundamentele Rechten van de Europese Unie verbieden elke discriminatie op basis van geslacht en schrijven voor dat de gelijkheid tussen man en vrouw op alle gebieden gewaarborgd wordt.

Er is op dat vlak trouwens al veel gerealiseerd : er bestaat op dit moment heel wat Europese wetgeving in verband met gelijke behandeling van mannen en vrouwen, onder meer wat betreft toegang tot het werk en arbeidsomstandigheden, met inbegrip van gelijk loon. Nochtans bestaan er ook nog veel barrières, zoals de Commissie in een recent rapport vaststelde. In heel wat beleidsdomeinen blijken nog aanzienlijke genderverschillen te bestaan.

In haar rapport concludeerde de Commissie dat er een duidelijke rol is weggelegd voor een Europees Instituut voor Gendergelijkheid. Zulk Europees Instituut voor Gendergelijkheid zou, in aanvulling van de reeds bestaande instellingen, een aantal taken op zich kunnen nemen om ervoor te zorgen dat gendergelijkheid in alle beleidsdomeinen wordt geïntegreerd. De taak van het Europees Instituut voor Gendergelijkheid zal erin bestaan om objectieve, betrouwbare en vergelijkbare informatie en gegevens omtrent gendergelijkheid te verzamelen, te analyseren en te verspreiden, en om aangepaste middelen te ontwikkelen om de genderdimensie in alle beleidsdomeinen te integreren, in het bijzonder in de onlangs nog uitgebreide Europese Unie. Het verzamelen van gegevens over man-vrouw-verhoudingen op Europees niveau zal de Europese instellingen en de Lidstaten de mogelijkheid bieden om gepaste maatregelen te nemen.

Het Europees Instituut voor Gendergelijkheid zal dus in de eerste plaats een kenniscentrum zijn dat zich bezighoudt met onderzoek, het verzamelen van gegevens, het verspreiden van informatie en het verlenen van technische assistentie aan beleidsmakers. Het fungeert zelf niet als wetgever of beleidsmaker, maar wordt een onafhankelijk orgaan van de Europese Unie, onder supervisie van de Europese Commissie.

Om dubbel werk te vermijden, dient het Europees Instituut voor Gendergelijkheid nauw samen te werken met de reeds bestaande Europese instanties op het vlak van gelijkheid (zoals daar zijn *the European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions*, *the European Agency for Safety and Health at work*, en *the Centre for the Development of Vocational Training*).

Omdat informatie over gelijkheid tussen mannen en vrouwen relevant is op alle niveaus binnen de Europese Gemeenschap (lokaal, regionaal, nationaal of binnen de Europese Gemeenschap), is het van groot belang dat het Europees Instituut voor Gendergelijkheid tevens samenwerkt met de desbetreffende autoriteiten van de verschillende Lidstaten. De Commissie verwijst expliciet naar instanties voor gelijkheid, onderzoekscentra, niet-gouvernementele organisaties, sociale partners en alle relevante organisaties op Europees of internationaal vlak. Spijtig genoeg benadrukt men te weinig het belang van een goede samenwerking met de academische wereld.

II. PROBLEEMPUNTEN

Omtrent de oprichting van het Europees Instituut voor Gendergelijkheid, springen er twee zaken in het oog.

Het feit dat het Europees Instituut voor Gendergelijkheid wordt opgericht parallel naast andere reeds bestaande Europese instellingen en niet-gouvernementele organisaties die zich bezig houden met gendergelijkheid en aanverwante thema's, brengt het gevaar met zich mee dat ook de middelen voor het Europees Instituut voor Gendergelijkheid gezocht worden in de middelen die worden toegekend aan deze bestaande instellingen en organisaties. Dit moet ten alle koste vermeden worden.

Het is zo dat er een bepaald budget werd voorgesteld om het Europees Instituut voor Gendergelijkheid van start te laten gaan, en de daaropvolgende jaren te laten werken. Het budget dat nu wordt voorgesteld bedraagt 52,5 miljoen EURO voor de periode 2007, waarin het Europees Instituut voor Gendergelijkheid zou worden opgericht, tot 2013.

Dat budget is niet hoog. Het Europees Instituut voor Gendergelijkheid heeft echter absoluut geld nodig voor werknemers, een locatie, werkingsmiddelen.... Wanneer er geen voldoende budget voor dit nieuwe instituut wordt uitgetrokken, moet het geld van ergens anders komen, met als gevolg dat de andere Europese instellingen die zich bezighouden met de gelijkberechtiging van mannen en vrouwen moeten besparen. Op die manier kan de situatie er alleen maar op achteruitgaan.

Daarnaast zou het de bedoeling zijn om het Europees Instituut voor Gendergelijkheid te vestigen in een nieuwe lidstaat, hetgeen niet erg efficiënt lijkt. Eén van de doelstellingen van het instituut is precies het promoten van de gendermainstreaming doorheen alle Europese instellingen, en die zijn voornamelijk gevestigd in Brussel en Straatsburg. Dit kan moeilijk gerealiseerd worden indien het Europees Instituut voor Gendergelijkheid zijn vestiging krijgt in één van de lidstaten die daartoe thans reeds formeel hun kandidatuurstelling indienden nl. Slovenië, Tsjechië, Lithouwen of Slovakije.

III. VASTSTELLINGEN

Niet alleen de Europese instellingen zijn deels gevestigd in België; in België bestaan er tevens, als gevolg van de staatsstructuur, diverse instellingen voor gelijkheid op de verschillende niveaus.

Op federaal niveau ziet de Minister belast met het Gelijke Kansenbeleid toe op de gelijkekansenmateries, gesteund door enerzijds het Instituut voor de Gelijkheid van Mannen en Vrouwen en anderzijds de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen. Waar het Instituut de initiatieven voor het garanderen van gelijke kansen bevordert en een beleid coördineert voor een betere integratie van de vrouwen in alle domeinen waarvoor de federale overheid bevoegd is, vervult de Raad een adviesfunctie. Het is een beleidsinstrument dat moet helpen de feitelijke gelijkheid van mannen en vrouwen te realiseren en directe en indirecte discriminaties weg te werken.

Nog steeds op federaal niveau bestaan daarnaast het Adviescomité voor gelijke kansen tussen mannen en vrouwen, het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding en het Adviescomité voor de maatschappelijke integratie. Al deze instellingen zijn in Brussel gevestigd.

Daarnaast is Brussel ook de locatie van vzw Amazone, het centrum dat in 1995 werd opgericht als nationaal trefcentrum voor vrouwen en vrouwenorganisaties en dat zich inmiddels heeft ontwikkeld tot "resource"-centrum voor de gelijkheid tussen vrouwen en mannen. De huidige locatie van Amazone volstaat zelfs niet meer om huisvesting te bieden aan alle verenigingen die actief zijn vanuit de Middaglijnstraat. Trouwens alle koepels van de vrouwenverenigingen (Nederlandstalige Vrouwenraad en Conseil Francophone des Femmes) zijn nu reeds gevestigd in Amazone en zijn belangrijke partners in het gelijke kansenbeleid. Ook zij kunnen best nog wat meer ruimte gebruiken.

In Amazone vond ook een documentatie- en archiefcentrum onderdak.

Op gemeenschaps- en gewestniveau bestaat er aan Waalse kant de Direction de l'Egalité des Chances, dat zich bezighoudt met het bevorderen en ontwikkelen van een gelijke kansendynamiek in de domeinen waarvoor de Franstalige Gemeenschap bevoegd is. De Services des Associations Féminines en een Commission régionale des femmes ondersteunen de gelijke kansen-acties.

Gelijkaardige instellingen bestaan aan Vlaamse zijde. Het Vlaamse Gelijkekansenbeleid krijgt grotendeels kleur vanuit het Gelijkekansenhuis, gevestigd in de Koningsstraat te Brussel. In het Gelijkekansenhuis worden functies ondergebracht die de doelstellingen van het gelijkekansenbeleid veruitwendigen en zichtbaar maken. Dit gebeurt op twee manieren. Het Vlaamse Gelijkekansenhuis omvat een combinatie van eigen activiteiten en activiteiten van het middenveld. Het huis fungeert als ontmoetingsruimte, herbergt documentatiecentra en doet actief aan sensibilisering en vorming. In het Gelijkekansenhuis zijn gehuisvest : het documentatiecentrum RoSa, het Gebruikersplatform voor Gehandicapten "GRIP", het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen "SAMV", het Ouderen Overleg Komitee "OOK" en een onderdeel van de cel "Gelijke Kansen in Vlaanderen".

De Raad stelt vast dat er voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen gelijkaardige instelling bestaat.

IV. ADVIES

De Raad ondersteunt ten volle de oprichting van het Europees Instituut voor Gendergelijkheid

Zoals reeds eerder door de Raad aangekaart dient het Europees Instituut voor Gendergelijkheid zeker nog qua statuut en structuur aangepast te worden omdat thans zijn bevoegdheden te veel liggen in het domein van de arbeid, er onvoldoende benadrukt wordt dat er samenwerking moet komen met de Universitaire en Academische wereld in het algemeen en bovendien het feit dat er te weinig autonomie verzekerd wordt omwille van de al te grote invloed van de Commissie op de werking en structuren.

Niettemin is een Europese instelling die alles centraliseert onontbeerlijk. Het Europees Instituut voor Gendergelijkheid zal effectief een verschil kunnen maken waar zij kan toezien op het implementeren van Europese Richtlijnen en waar zij als draaischijf kan fungeren voor het opstarten van acties specifiek gericht op het wegwerken van genderdiscriminatie.

Omdat het van zo'n groot belang is dat de Raad samenwerkt met de Europese instellingen, pleit de Raad ervoor om het Europees Instituut voor Gendergelijkheid in Brussel te vestigen. Omdat het Europees Instituut voor Gendergelijkheid onder supervisie zal staan van de Europese Commissie en tevens jaarlijks moet rapporteren aan het Europees Parlement en de Europese Raad, is het van belang dat het Europees Instituut voor Gendergelijkheid dicht bij de beleidsmakers wordt gevestigd. Dit kan de idee van mainstreaming enkel maar meer ondersteunen en concrete invulling geven.

Bovendien zullen Lidstaten er een vertegenwoordiger naar afvaardigen naast de 10-tal personeelsleden dat het zeker zal tellen en moet het Europees Instituut voor Gendergelijkheid gaan samenwerken met andere internationale organisaties. Het spreekt voor zich dat een centrale lokalisatie als Brussel talrijke voordelen biedt alleen al voor de praktische organisatie. De vertegenwoordigers van de diverse Lidstaten dienen sowieso op regelmatige basis naar Brussel te komen. De oprichting van een Europees Instituut voor Gendergelijkheid in de nabijheid van de andere Europese instellingen is voor de Raad verkiesbaar boven de oprichting ervan in een nieuwe Lidstaat. De Raad is van mening dat een nieuw toegetreden Lidstaat niet dient belast te worden met de organisatie van een nieuw Europees Instituut aangezien de nieuwe Lidstaten in de eerste plaats hun handen vol hebben met het implementeren van de bestaande Europese wetgeving en het voltooien van de toetredingsvoorwaarden.

Daarnaast meent de Raad dat het Europees Instituut voor Gendergelijkheid zou kunnen worden ondergebracht in het gebouw dat gelegen is naast het gebouw van de thans reeds bestaande en sinds meer dan 10 jaar goed functionerende vzw Amazone en toebehoort aan de Regie der Gebouwen (federale instelling). Dit gebouw, gelegen in de Middaglijnstraat te Sint-Joost-ten-Node, was trouwens oorspronkelijk bestemd voor de uitbreiding van Amazone en zou zeker bij ingebruikname een meerwaarde betekenen voor de buurt.

Zoals eerder gezegd is de huidige locatie van vzw Amazone onvoldoende om alle organisaties actief in het gelijke kansenbeleid onderdak te verschaffen. Meer en meer gaan stemmen op om Amazone uit te breiden met een nieuwe gebouw ("Amazone Bis" genoemd), zodat de Raad van mening is dat van de gelegenheid gebruik kan gemaakt worden om in Brussel een ontmoetingshuis voor gelijke kansen op te richten, zoals dat ook bestaat op gewestniveau.

Door het onderbrengen van het Europees Instituut voor Gendergelijkheid binnen Amazone Bis, omringd door de gelijkekanseninstellingen actief in Brussel, kan er als het ware een ontmoetingsplaats gecreëerd worden waar een vlotte samenwerking tussen het Brussels, federaal en Europees niveau enkel maar gestimuleerd wordt.

Het dient trouwens gezegd dat reeds in april 2004 werd overwogen om het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen te huisvesten in Amazone Bis, wat uiteindelijk niet gebeurde doch toen reeds werd er gewezen op het belang van centralisatie van de gelijkekanseninstellingen.

Bovendien wordt op deze manier vermeden dat het Europees Instituut voor Gendergelijkheid , dat toch al met een beperkt budget dient te werken, extra kosten moet maken voor het vinden van een geschikte locatie maar kan één en ander in overleg gebeuren met de lokale en federale gelijkekanseninstellingen. De Belgische federale overheid kan tevens de door haar gemaakte kosten van inrichting recupereren via de verhuur van het gebouw zowel aan het Europees Instituut voor Gendergelijkheid als aan het Brussels gewest en aan de gebruikers van Amazone bis.

De Raad is er dan ook voorstander van om op heel korte termijn een overleg te organiseren tussen de federale en Brusselse ministers van Gelijke Kansen en om contacten te leggen met de bevoegde personen en instanties op Europees niveau om bovengenoemd voorstel te bespreken en verder uit te werken.

De Raad hoopt trouwens dat op die manier onze hoofdstad ook voor wat het gelijkekansenbeleid betreft tussen mannen en vrouwen hét referentiepunt wordt zoals dit nu al het geval is voor tal van andere Europese materies.